

L'Enciclopèdia i l'esperit il·lustrat

Iniciada el 1751 per D'Alembert i Diderot, l'Enciclopèdia resumeix als seus articles els temes essencials de la filosofia de les Il·lums i abraça tots els àmbits del coneixement.

TEXT HISTÒRIC 1:

Presentació de l'Enciclopèdia, pel seu director Diderot

La finalitat d'una enciclopèdia és d'aplegar els coneixements esparsos [...], d'exposar el sistema general als homes amb qui vivim i de transmetre'l als homes que vindran després nostre. Cal examinar-ho tot, remoure-ho tot sense excepció i sense fer consideracions. [...] Cal aixafar totes les velles puerilitats, travessar les barreres que la raó no ha posat; tornar a les ciències i a les arts una llibertat que els és tan preciosa. He dit que correspon a un segle filosòfic intentar fer una enciclopèdia; calia un temps raonador en què no es cerquessin més les regles en els autors, sinó en la natura.

FONT: García, M., Gatell, C. (1998). Nou Temps. Història del món contemporani. Barcelona. Ed. Vicens-Vives

TEXT HISTÒRIC 2:

*Fragment d'un text de l'obra **Essai sur les éléments de philosophie** (1759) de Jean le Rond D'Alembert (físic matemàtic codirector de l'Encyclopédie)*

La ciencia de la naturaleza adquire día a día nuevas riquezas; la geometría ensancha sus fronteras y ha llevado su antorcha a los dominios de la física, que le son más cercanos; se conoce, por fin, el verdadero sistema del mundo, que ha sido desarrollado y perfeccionado. La ciencia natural ha cambiado su aspecto desde de la Tierra hasta Saturno, desde de la historia de los cielos hasta la de los insectos. Y, con ella, todas las demás ciencias han cobrado nueva forma... Todas estas causas han colaborado en la producción de una viva efervescencia de los espíritus. Esta efervescencia, que se extiende por todas partes, ataca con violencia a todo lo que se pone por delante, como una corriente que rompe sus diques. Todo ha sido discutido, analizado, removido, desde los principios de las ciencias hasta los fundamentos de la

religió revelada, des de los problemes de la metafísica hasta los del gusto, desde la música hasta la moral, desde las cuestiones teológicas hasta las de economía y el comercio, desde la política hasta el derecho de gentes y el civil.

FONT: Sánchez Ron, J.M. (2001). El jardín de Newton. (pp. 84-85). Col. Drakontos. Barcelona. Ed. Crítica.

QÜESTIONS:

1.- Quin era l'esperit il·lustrat que es reflecteix en aquests textos? Que pretenien amb l'elaboració de l'Enciclopèdia?

2.- Quin paper s'atorgà a la ciència en el "Segle de les Il·lums"? Per què? De quin segle estem parlant i perquè s'anomena així?

3.- Identifica de les imatges superiors a Diderot i a D'Alembert. Elabora una petita ressenya biogràfica de cadascun d'ells.

4.- Què volia dir D'Alembert quan afirmà que ja s'havia establert "el veritable sistema del món"?

5.- Enumera exemples de científics responsables de desenvolupar i perfeccionar el veritable sistema del món.

6.- Creus que veritablement TOT havia estat discutit, analitzat i remogut?

PISTA: el veritable sistema del món.

7.- Busca informació de la famosa frase que expressà Laplace que representa l'exponent màxim del determinisme causal i evolutiu.

Per què alguns —el Dr. Bramon, per exemple— qualifiquen aquesta expressió de delirant o de "todo atado y bien atado"?

Quina teoria de la física moderna qüestionarà i invalidarà severament aquest determinisme? En quines condicions és imprescindible aplicar-la?